

Vragenboekje

Dit examen bestaat uit 25 vragen en een vertaalopdracht.
Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1a en 1b

- 2 p 1 De prooemia van de Odyssee en de Ilias vertonen parallellen qua opbouw en inhoud. Citeer uit tekst 1a het tekstelement dat correspondeert met „vanaf het begin” (tekst 1b, regel 6).

Sommige moderne auteurs wijzen erop dat in het prooemium van de Odyssee eenzijdig de nadruk wordt gelegd op de belevenissen van Odysseus en zijn metgezellen tijdens hun zwerftocht. Naar belangrijke andere onderdelen van het verhaal wordt niet verwezen.

- 2 p 2 Geef daarvan zowel uit het eerste gedeelte als uit het laatste gedeelte van de Odyssee een voorbeeld.

Ook het Ilias-prooemium geeft slechts een zeer beknopte beschrijving van het hoofdthema. Zo wordt bij voorbeeld niet vermeld welke gevolgen de wrok van Achilles voor hem zelf heeft.

- 2 p 3 Leg uit dat ook Achilles zelf de dupe wordt van zijn wrok. Ga bij je antwoord in op de inhoud van de Ilias. Gebruik niet meer dan 50 woorden.

Tekst 2

Regel 161 ἤδη γάρ σε μάλα πρόφρασσ' ἀποπέμψω.

Kalypso stelt het feit dat zij Odysseus laat gaan voor als haar eigen beslissing.

- 1 p 4 Wat is de werkelijke reden voor haar besluit? Baseer je antwoord op je kennis van de inhoud van de passage die aan regel 149 voorafgaat.

In regel 162–170 klinkt iets door van de tegenzin waarmee Kalypso Odysseus laat vertrekken.

- 2 p 5 Citeer het tekstelement waaruit dat kan worden opgemaakt.

Regel 161 ἤδη γάρ σε μάλα πρόφρασσ' ἀποπέμψω.

Kalypso probeert in regel 182–191 deze bewering aannemelijk te maken door zichzelf te karakteriseren.

- 1 p 6 Hoe karakteriseert zij zichzelf? Beantwoord deze vraag door het citeren van twee bijvoeglijke naamwoorden.

Regel 175–176 τὸ δ' οὐδ' ἐπὶ νῆες εἶσαι ὠκύποροι περώωσιν, ἀγαλλόμεναι Διὸς οὔρῳ. Odysseus reageert hier op twee punten die door Kalypso naar voren zijn gebracht, om haar duidelijk te maken dat hij minder optimistisch is over de kans op een behouden thuiskomst.

- 2 p 7 Welke twee punten zijn dat? Beantwoord de vraag in het Nederlands; ga daarbij in op de woorden van beide sprekers.

De regels 178–179 en 184–187 komen ook elders bij Homerus voor en werden om die reden door sommige 19e-eeuwse commentatoren hier geschrapt als latere toevoegingen. In de loop van de 20e eeuw is er binnen het Homerus-onderzoek een theorie ontwikkeld die een heel andere verklaring geeft voor dergelijke herhalingen.

- 2 p 8 Geef een beknopte omschrijving van de hier bedoelde 20e-eeuwse theorie. Gebruik niet meer dan 50 woorden.

Over regel 173–179 heeft een Nederlandse geleerde opgemerkt:

„Odysseus is bij dit eerste optreden getekend, niet zozeer in zijn (vanzelfsprekende) onwetendheid over Kalypso's ware motief, als wel in zijn verstandige en energieke beheersing van de situatie.” (*A. F. Dekker, Ironie in de Odyssee, p. 111*)

- 2 p 9 Waaruit blijkt Odysseus' „verstandige en energieke beheersing van de situatie”? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Regel 198 θείοιο

- 2 p 10 □ Leg uit dat het epitheton θείοιο in deze context bevreemdend is.

Regel 200 is een formulair vers: het komt in de Odyssee elf maal voor, in de Ilias drie maal.

- 2 p 11 □ Verklaar dit verschil in frequentie op grond van de inhoud van de beide epen. Gebruik niet meer dan 50 woorden.

- 2 p 12 □ Leg uit hoe het verschil in de wijze waarop Kalypso Odysseus aanspreekt in regel 160 en in 203 de ommekeer in het lot van Odysseus illustreert. Gebruik niet meer dan 50 woorden.

Regel 206–207 ὄσσα τοι αἴσα κήδε' ἀναπλήσαι

Odysseus reageert in regel 215–224 op deze woorden door zichzelf te typeren.

- 1 p 13 □ Citeer het desbetreffende bijvoeglijk naamwoord uit regel 215–224.

- 2 p 14 □ Waarnaar verwijst τόδε in regel 224? Beantwoord deze vraag door het citeren van het desbetreffende tekstelement.

In een fictieve brief laat de Romeinse dichter Ovidius Penelope het volgende aan Odysseus schrijven, terwijl zij wacht op diens thuiskomst:

Wellustig als jouw soort is, heeft misschien een vreemde je ingepalmd, terwijl ik hier onnozel tob.
Misschien vertel je wel aan haar hoe provinciaal je vrouw is, voor wie alleen de wol maar welverzorgd hoeft zijn.
Ik hoop dat ik het mis heb en mijn aanklacht op de winden vervluchtigt, dat je niet opzettelijk mij mijdt.

*Heroides 1, 75–80, Penelope aan Odysseus
Vertaling D. den Hengst*

Volgens Ovidius is Penelope bang dat iemand Odysseus heeft ingepalmd. In de versie van Homeros heeft Odysseus inderdaad ooit liefde gevoeld voor Kalypso.

- 2 p 15 □ Citeer uit regel 151–158 het tekstelement waaruit dat blijkt.
- 2 p 16 □ Schildert Odysseus zijn vrouw tegenover Kalypso af als „provinciaal” en onontwikkeld? Licht je antwoord toe en baseer je daarbij op de inhoud van regel 215–224.

Tekst 2 en 3

Tekst 2, regel 203–213

- 1 p 17 □ Wat wil Kalypso met deze woorden bereiken?

In tekst 3 zinspeelt Van der Plas op argumenten die Kalypso in tekst 2, regel 203–213 gebruikt.

- 3 p 18 □ Citeer bij de onderstaande tekstelementen uit tekst 3 de inhoudelijk overeenkomstige tekstelementen uit tekst 2, regel 203–213.

- „de nachten worden anders” (regel 15) komt overeen met ....
- „de zee is wreed” (regel 16) komt overeen met ....
- „ik heb hem jong gekust” (regel 37) komt overeen met ....

Let op: de laatste vragen en de vertaalopdracht staan op de volgende pagina.

Tekst 4

- 1 p **19** Leg in algemene termen uit wanneer er sprake is van onbewuste ironie.
2 p **20** Leg uit dat dit begrip van toepassing is op regel 350–352. Ga daarbij in op de woorden ξεῖνε en φίλε / φίλιων.

Regel 358 νῆψον σοῖο ἄνακτος

Met deze woorden wordt even de indruk gewekt alsof Penelope Odysseus heeft herkend.

- 2 p **21** Leg uit waardoor deze indruk gewekt wordt.
- 1 p **22** ■ Uit Penelope's woorden in regel 358–360 blijkt dat volgens haar:
- A Odysseus er voor zijn leeftijd nog jong uit ziet.
  - B Odysseus er voor zijn leeftijd normaal uit ziet.
  - C Odysseus er voor zijn leeftijd oud uit ziet.
  - D Odysseus' leeftijd moeilijk te schatten is.

De woorden in regel 363–381 zijn deels tot Odysseus, deels tot de vreemdelling gericht.

- 2 p **23** Wie bedoelt Eurykleia achtereenvolgens met σέο (regel 363), κείνω (regel 370) en σέθεν (regel 372)?

Metriek

De naam Ἡώς (Dageraad) wordt met verschillende epitheta verbonden. De keuze voor een bepaald epitheton wordt mede bepaald door metrische factoren. In het hier volgende vers kan slechts een van de onderstaande epitheta worden aangevuld.

ἀλλ' ὅτε δὴ τρίτον ἦμαρ ..... τέλεσ' Ἡώς

εὐπλόκαμος
ἠριγένεια
ῥοδοδάκτυλος
φαεσίμβροτος

- 2 p **24** Schrijf het vers op, scandeer het en vul het ontbrekende woord aan.

Afbeelding

- 2 p **25** Welke episode uit de Odyssee is hier afgebeeld? Noem de twee hoofdpersonen uit de voorstelling bij naam.

Tekst 5

Bestudeer tekst 5 met de inleiding en de aantekeningen.

45 p Vertaal regel 160–176.

Einde